

PARLAMENTARNA SKUPŠTINA SAVETA EVROPE

Preporuka 1333 za armansku kulturu i jezik

1997. godina REDOVNO ZASEDANJE

1. Skupština je zabrinuta zbog kritične situacije vezane za armansku kulturu i jezik, koji postoje više od dve hiljade godina na Balkanskom poluostrvu.
2. Iako je bilo preko 500 000 armanskih govornika na početku 20 veka, danas ima svega pola od tog broja, disperzovanih po Albaniji, Bugarskoj, Grčkoj, BJR Makedoniji i Srbiji koje su njihove matične zemlje, kao što su i Rumunija, Nemačka, SAD i Australija. Većina njih su stariji ljudi. Armanski kao manjinski jezik je ugrožen.
3. Opseg problema je postao evidentan prilikom proširenja kulturne saradnje na Balkanu, domu Armana.
4. Armanski jezik i kultura se suočavaju sa sličnom sudbinom kao i mnoge evropske kulture koje su počele da nestaju ili su već nestale. Ipak, prihvatljivost višestrukog sistema kulturnih vrednosti je preduslov za stabilnost u Evropi, a posebno na Balkanu.
5. Armani nemaju političke zahteve, već prosto žele podršku u samoočuvanju svog jezika i kulture, koji su izgleda osuđeni na izumiranje osim ako im evropske institucije, a posebno Savet Evrope, ne pomognu.
6. Skupština se poziva na tekstove slične materije koje je usvojila, posebno Preporuku 928 (1981) za obrazovne i kulturne probleme jezika i dijalekata manjina u Evropi, Preporuka 1283 (1996) za istoriju i učenje istorije u Evropi, Preporuku 1291 (1996) za jevrejsku kulturu.
7. Kasniji tekst preporučuje formiranje, pod okriljem Saveta Evrope, „laboratorije za disperzovane etničke manjine“ sa mandatom, inter alia, da promoviše opstanak kultura manjina ili njihovog sećanja, da sprovodi istraživanja među osobama koje još govore jezikom manjina, da snima, sakuplja i čuva njihove spomenike i dokaze o njihovom jeziku i folkloru, da objavljuje osnovna dokumenta i da promoviše zakonodavnost u zaštiti kultura manjina protiv diskriminacije ili uništenja.

8. Skupština preporučuje da Komitet ministara:

- i. ohrabruje balkanske države koje uključuju armanske zajednice da potpišu, ratifikuju i sprovedu Evropsku povelju o regionalnim i manjinskim jezicima i da ih pozovu da podrže Armane, posebno u sledećim oblastima:
 - a. obrazovanju na njihovom maternjem jeziku;
 - b. verskim službama na armanskom u njihovim crkvama;
 - c. novinama, magazinima i radio i televizijskim programima na armanskom;
 - d. podrška njihovim kulturnim udruženjima;
- ii. pozove druge države članice da podrže armanski jezik, na primer u stvaranju univerzitetskog kadra na ovu temu, i da rasejavaju većinu interesantnih produkata armanske kulture širom Evrope uz pomoć prevoda, antologija, kurseva, izložbi i pozorišnih priredbi;
- iii. uvede društva za umetnike, pisce, istraživače i studente iz armanske manjinske zajednice po Balkanu, tako da oni mogu da se angažuju odgovarajućim kreativnim radom u oblasti armanske kulture i jezika;
- iv. traži da Savet za kulturnu saradnju, radi zajedno sa priznatim armanskim kulturnim angažmanom širom Evrope;
- v. pozove ministre obrazovanja država članica da uključe istoriju Armana u evropske udžbenike istorije;
- vi. traži da uspostavi saradnju i partnerstvo sa organizacijama, fondovima i drugim zainteresovanim telima u privatnom sektoru, sa namerom da se sprovedu ove preporuke;
- vii. uzme u obzir armansku kulturu u sleđenju Preporuke 1291 (1996), posebno tamo gde je „laboratorija za disperzovane etničke manjine“ zainteresovana;